

Nota

Neerpelt, Marktpllein

Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel

Nota Neerpelt, Marktpllein.

Auteur

Ben Van Genechten

Erkende archeoloog

BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer

2023-0040

Plaats en datum

Gent, 15 december 2022

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 2352
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

KBR

Inhoud

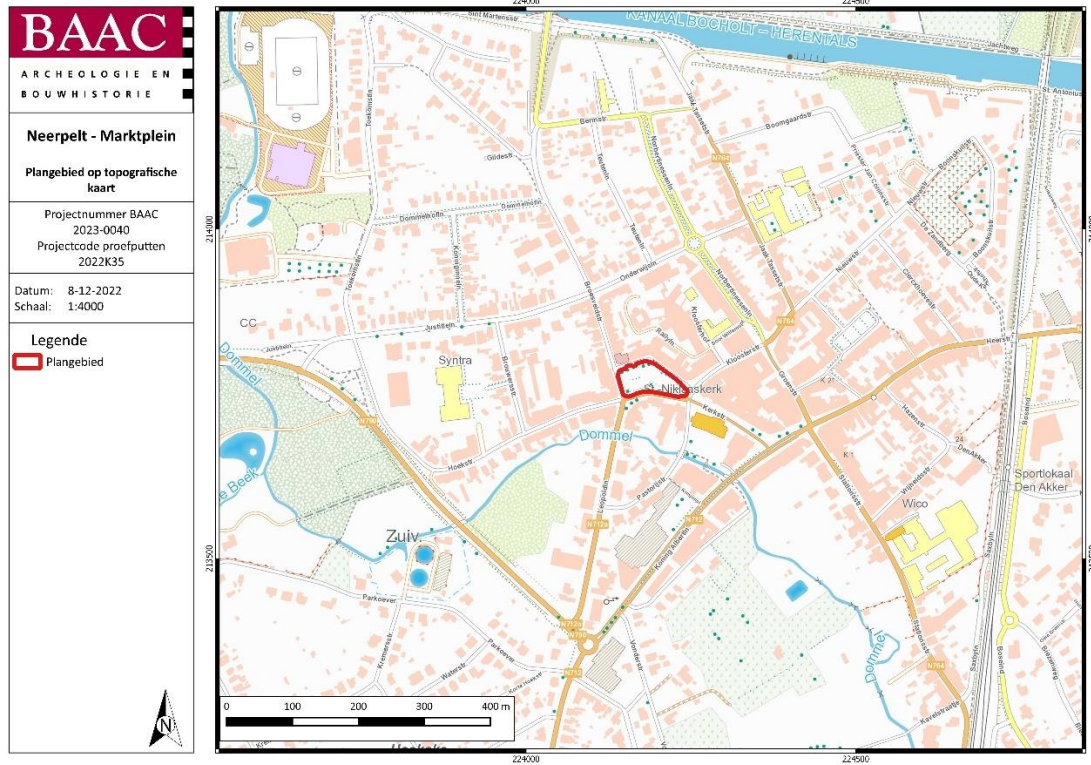
1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1	Administratieve gegevens	1
1.2	Aanleiding	3
1.2.1	Algemeen	3
1.2.2	Geplande werken en impactanalyse	4
1.3	Onderzoekstraject.....	4
1.4	Afwijkingen onderzoekstraject t.o.v. de archeologienota	4
2	Proefputtenonderzoek.....	5
2.1	Werkwijze en strategie	5
2.1.1	Onderzoeksdoelstellingen.....	5
2.1.2	Onderzoeksvragen	5
2.1.3	Methoden en technieken.....	6
2.1.4	Organisatie van het vooronderzoek	7
2.1.5	Afwijkingen.....	9
2.1.6	Inbreng specialisten en externe wetenschappelijke begeleiding.....	9
2.2	Assessment	10
2.2.1	Landschappelijke en aardkundige situering	10
2.2.2	Interpretatie referentieprofielen	11
2.2.3	Sporen en structuren.....	12
2.2.4	Vondsten.....	23
2.2.5	Stalen.....	23
2.2.6	Bewaring en deponering.....	23
2.3	Synthese onderzoeksresultaten.....	23
2.3.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	23
2.3.2	Confrontatie met resultaten eerder vooronderzoek.....	23
2.3.3	Verwachting archeologisch erfgoed	24
2.3.4	Syntheseplan	25
2.3.5	Onderzoeksvragen: antwoorden	25
2.4	Besluit.....	26
2.4.1	Potentieel op kennisvermeerdering	26
2.4.2	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	26
3	Samenvatting.....	27
4	Lijsten.....	28
4.1	Figurenlijst.....	28
4.2	Plannenlijst.....	28
4.3	Tabellenlijst	28
5	Bibliografie	29
6	Bijlagen	30

6.1	Sporenlijst	30
6.2	Fotolijst	30

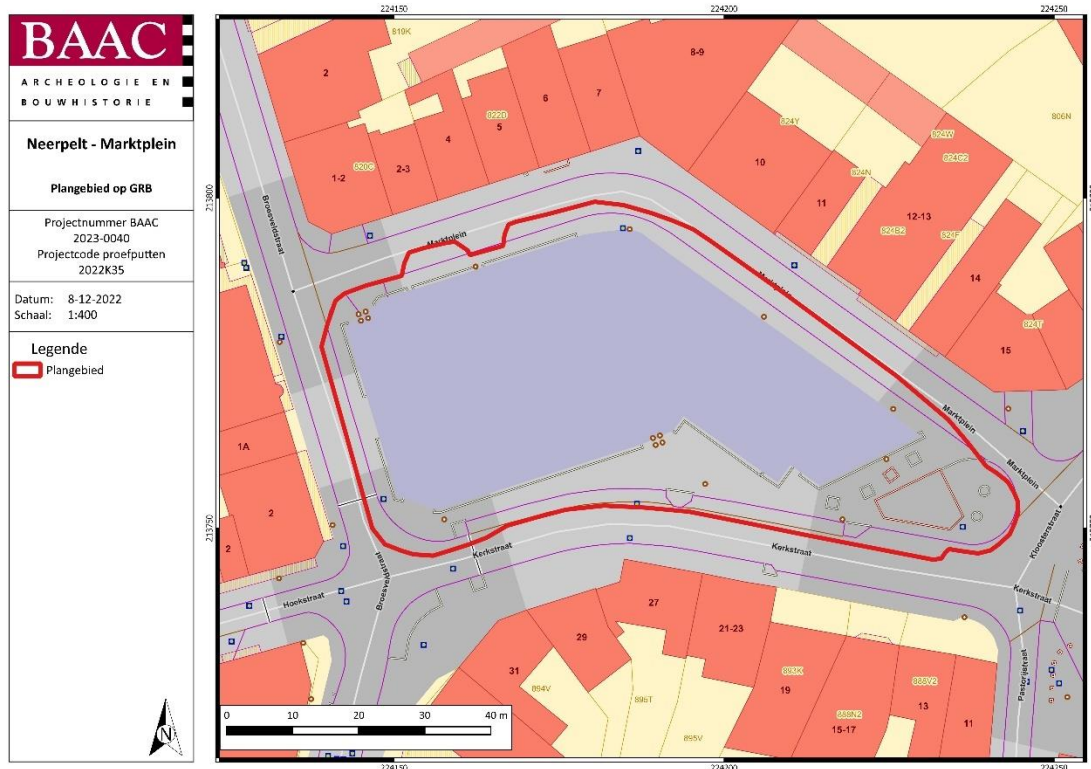
1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Neerpelt, Marktpllein		
Ligging	Marktpllein, deelgemeente Neerpelt, gemeente Pelt, provincie Limburg		
Kadaster	Pelt, afd. 1, sectie B, percelen: openbaar domein		
Coördinaten	Noordwest:	x: 224244,56	y: 213745,20
	Noordoost:	x: 224139,00	y: 213745,20
	Zuidwest:	x: 224244,56	y: 213799,45
	Zuidoost:	x: 224139,00	y: 213799,45
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2023-0040		
ID in akte genomen AN	ID23744		
Oppervlakte plangebied AN	Ca. 9.442 m ²		
Oppervlakte geplande werken	Ca. 9.442 m ²		
Oppervlakte advieszone Nota	Ca. 3.718 m ²		
Proefputtenonderzoek	Projectcode	2022K35	
	Veldwerkleider	Michiel Steenhoudt (archeoloog)	
	Erkende archeoloog	BAAC Vlaanderen bvba OE/ERK/Archeoloog/2015/00020	
	Betrokken actoren	Michiel Steenhoudt (archeoloog)	
		Mathias Hermans (archeoloog)	
		Ben Van Genechten (archeoloog)	
	Betrokken derden	/	

Plan 1: Plangebied op topografische kaart¹ (digitaal; 1:10.000; 08.12.2022)

Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)² (digitaal; 1:250; 08.12.2022)

¹ AGIV 2022c

² AGIV 2022b/AGIV 2022a

1.2 Aanleiding

1.2.1 Algemeen

De voorliggende nota omvat de uitgestelde uitvoer van de maatregelen opgelegd na eerder archeologisch vooronderzoek. Dit werd gerapporteerd in de archeologienota *“Archeologienota De heraanleg van het Marktpllein en de wegenis te Neerpelt”* (ID23744)³. Het reeds uitgevoerde vooronderzoek omvatte enkel een bureauonderzoek. Dit bureauonderzoek werd in september 2022 uitgevoerd door Studiebureau Archeologie bv. De synthese van het bureauonderzoek luidde als volgt:

“Op basis van de verzamelde aardkundige en historische gegevens kan worden geconcludeerd dat het onderzoeksterrein interessante en relevante archeologische waarden kan bevatten. Het projectgebied heeft een vlak reliëf en is aan de Dommel gelegen. In de omgeving zijn ook mogelijke steentijdbegravingen aanwezig. Het bodemtype is echter niet geweten aangezien het projectgebied in een OB zone ligt. In de omgeving staan wel podzol(achtige) bodems gekarteerd. Indien er inderdaad een intacte paleobodem aanwezig is op het projectgebied, zou dit de bewaarkans van mogelijke steentijd artefactensites verhogen.

Naast artefactensites kunnen er ook (pre)historische grondsporensites aanwezig zijn op het projectgebied. Ten westen van het projectgebied liggen enkele grafheuvels uit de late bronstijd. Ten oosten van het projectgebied zijn enkele Romeinse objecten teruggevonden. Het gaat hierbij echter om losse vondsten zonder primaire context. Bovendien worden in de omgeving van het projectgebied plaggenbodems gekarteerd op de bodemkaart. Indien er zulke afdekkende pakketten aanwezig zijn op het projectgebied, zou dit gunstig zijn voor de bewaartoestand van eventueel aanwezige grondsporensites.

Het projectgebied is gelegen aan de rand van het historisch centrum van Neerpelt, zoals ook te zien is op het historisch kaartmateriaal. Dit kaartmateriaal toont zelfs bebouwing op de locatie van het huidige Marktpllein. Aangezien het kaart- en fotomateriaal toont dat het Marktpllein recent enkel in gebruik is geweest als plein/parking, is de kans groot dat er nog restanten bewaard zijn gebleven van deze historische bebouwing. Dit zorgt voor een verhoogde verwachting voor archeologische waarden vanaf de late middeleeuwen. Verder is op de Ferrariskaart een kerk zichtbaar vlak naast het projectgebied, op de locatie van de huidige kerk. Rond kerken kunnen normaal gezien begravingen verwacht worden. Er staat echter geen kerkhof afgebeeld op het historisch kaartmateriaal. Op de zone van het projectgebied dat het dichtste bij de kerk is gelegen, liggen bovendien zeer veel nutsleidingen (fig. 1.6) waardoor deze wegenis als grotendeels verstoord aanzien kan worden. Indien er begravingen rond de kerk aanwezig waren zullen deze dus ter hoogte van de wegenis hoogstwaarschijnlijk verstoord zijn.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek kan besloten worden dat er relevante archeologische waarden aanwezig kunnen zijn vanaf de prehistorie tot de nieuwste tijd. Het is echter wel mogelijk dat de huidige verharding eventueel archeologische sites heeft verstoord. Ter hoogte van de huidige wegenis wordt de verwachting eerder bijgesteld naar laag. Hier zal de huidige infrastructuur (wegenis, rioleringen, ...) eventueel aanwezige archeologische waarden hoogstwaarschijnlijk grotendeels verstoord hebben. Ook valt de huidige wegenis grotendeels samen met de wegenis die ook op het historisch kaartmateriaal zichtbaar is. Er wordt dan ook geen historische bebouwing verwacht ter hoogte van de wegenis. Bovendien zullen de werken voor de heraanleg van de wegenis plaatsvinden ter hoogte van de huidige wegenis waardoor de impact van de werken in deze zone beperkt zal blijven. Ter hoogte van het Marktpllein zullen de werken wel een grotere verstoringsgraad veroorzaken

³ CLAESSENS 2022

aangezien hier o.a. drie wadi's en een (grotere) fontein voorzien worden. Bovendien toont het historisch kaartmateriaal in deze zone wel bebouwing.”⁴

1.2.2 Geplande werken en impactanalyse

Ook voor de beschrijving van de geplande werken en impactanalyse wordt verwezen naar de archeologienota “Archeologienota De heraanleg van het Marktpllein en de wegenis te Neerpelt” (ID23744)⁵.

“De archeologienota kadert binnen de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. Het omvat de heraanleg van het marktpllein, een deel van de Broesveldstraat en telkens de kruispunten met de aangrenzende straten. Op het marktpllein zelf wordt de westelijke helft in gebruik genomen als parking. Ten noorden van de parking worden vier ondergrondse afvalcontainers voorzien. De huidige fontein op de oostelijke hoek van het plein wordt vervangen door een grotere fontein. Tussen de parking en de fontein zal een groenzone komen waar drie wadi's worden ingepland met ertussen enkele wandelpaden.

De meest noordoostelijke wadi zal een diepte van 50 cm hebben. De overige twee wadi's hebben een diepte van 1 m. Bij de fontein worden een technische ruimte en drie bufferputten voorzien die ongeveer een verstoringsdiepte van 3 m zullen hebben. De parking zal een maximale verstoringsdiepte van 85 cm hebben. Als laatste zal de nieuwe rijweg een diepte van 69 cm hebben en het nieuwe voetpad een diepte van 64 cm. Enkel de rioleringen kunnen lokaal een diepere verstoring veroorzaken.

Voor het overgrote deel van het vergunningsgebied moet dus rekening gehouden worden met een verstoringsdiepte tussen 50 cm en 1 m. Eventueel relevante archeologische waarden in de ondergrond worden dus bedreigd.”⁶

1.3 Onderzoekstraject

Het verder vooronderzoek opgelegd in het Programma van Maatregelen bij archeologienota ID23744 omvatte een proefputtenonderzoek. Dit onderzoek werd uitgevoerd door BAAC Vlaanderen bvba, onder leiding van archeoloog Michiel Steenhoudt.

1.4 Afwijkingen onderzoekstraject t.o.v. de archeologienota

Niet van toepassing.

⁴ CLAESSENS 2022

⁵ CLAESSENS 2022

⁶ CLAESSENS 2022

2 Proefputtenonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

2.1.1 Onderzoeksdoelstellingen

Een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefputten heeft als doel een nauwkeuriger zicht te krijgen op de stratigrafische opbouw en gaafheid van de te onderzoeken zones alsook de aanwezigheid van archeologische waarden in de vorm van sporen in te schatten. Na dit onderzoek kunnen er uitspraken gedaan worden over de archeologische waarde van de totaliteit van het terrein door een beperkt, maar statistisch representatief deel van dat terrein te onderwerpen aan archeologisch onderzoek. Dit representatief staal laat ons toe om de archeologische verwachting te toetsen en een gefundeerde uitspraak te doen over de totale archeologische waarde van het terrein en over het kennispotentieel van een mogelijk vervolgetraject. Dit doel wordt met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt. Zowel het deel van het terrein dat onderzocht wordt als het deel van de sporen dat opgegraven wordt, is steeds statistisch representatief en laat toe uitspraken te doen over het geheel van het terrein.

Er werd niet gekozen voor een standaard proefsleuvenonderzoek daar de stratigrafie binnen de onderzoekslocatie vermoedelijk complexer zal zijn dan in een rurale context. Samengevat komen vrijwel alle ruraal gelegen terreinen in aanmerking voor een proefsleuvenonderzoek. Uitzonderingen zijn echter terreinen (of delen van terreinen) met een hoge verwachting voor muurwerkarcheologie, een verwachting op een complexe antropogene bodemstratigrafie en vuursteenconcentraties. Deze worden immers beter onderzocht aan de hand van proefputten.

Een proefputtenonderzoek wordt toegepast op terreinen met een middelhoge tot zeer hoge en bijzondere archeologische verwachting en waarbij een complexe stratigrafie wordt verwacht. In regel is de kans op archeologische sporen op deze terreinen niet uit te sluiten tot zeer waarschijnlijk, maar steeds onzeker. Verder is de aard, ruimtelijke spreiding en bewaringstoestand van deze sporen onbekend. Daarnaast geeft het proefputtenonderzoek ook een gedetailleerd inzicht in de bodemopbouw van het terrein.

Indien de kans op aanwezigheid van waardevolle archeologische ensembles vrijwel onbestaande wordt ingeschat, is het proefputtenonderzoek in regel het eindpunt van het archeologisch traject. Wanneer de kans hoog wordt ingeschat, wordt binnen de archeologienota een advies voor een vervolgetraject geformuleerd. Vaak bestaat dit uit een vlakdekkende opgraving op specifiek afgebakende zones van het onderzoeksterrein.

Deze onderzoeksopdracht kadert binnen de doelstelling van het vooronderzoek – het vaststellen van de aanwezigheid van een archeologische site en de karakteristieken en bewaringstoestand van deze site, alsook een analyse van de relatie met het landschap, de waarde en de impact van de geplande werken – die tijdens het voorgaande vooronderzoek niet werd gehaald.

2.1.2 Onderzoeksvragen

Bij het proefputtenonderzoek moeten volgens het PvM van de archeologienota (ID23744) minstens volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- Zijn er nog intacte, al dan niet begraven (paleo)bodems aanwezig?
- In hoeverre is de bodemopbouw – zoals weergegeven op de bodemkaart – recent verstoord?

- Zijn er archeologische sporen en/of vondstconcentraties aanwezig binnen de grenzen van het vergunningsgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en tijd?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Wat is de aard en datering van de aanwezige archeologische waarden?
- Is verder archeologisch onderzoek nodig? Zo ja, welke zones komen in aanmerking voor vervolgonderzoek?

2.1.3 Methoden en technieken

Algemene bepalingen

Voor de *algemene bepalingen* wordt verwezen naar de desbetreffende hoofdstukken in de Code Goede Praktijk.⁷

Specifieke methodologie

De specifieke methodologie werd gerapporteerd in het Programma van Maatregelen van de archeologienota “Archeologienota De heraanleg van het Marktpllein en de wegenis te Neerpelt” (ID23744)⁸. Deze omvatte volgende elementen:

“De proefputten worden aangelegd volgens de Code van Goede Praktijk hoofdstuk 8.6. In deze zone, waar toch een complexe stratigrafie kan worden verwacht, zijn meer bepaald de richtlijnen sub 8.6.3 van toepassing.

Het doel van deze strategie is om uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. De aanleg van proefputten dient ter evaluatie van de bewaringstoestand en de complexiteit van de bodemopbouw in deze zone binnen de historische kern van Neerpelt. Het doel is vooral om na te gaan of er archeologische resten te verwachten zijn binnen de te onderzoeken zone, hoeveel archeologische vlakken verwacht kunnen worden binnen het projectgebied en op welke diepte deze zich bevinden.

Om een optimale spreiding van het projectgebied te bekomen, worden vier proefputten (4x4 m) ingepland. Op het terrein moet echter nagegaan worden of dergelijke grote proefputten noodzakelijk zijn, of dat voldoende informatie gehaald kan worden uit proefputten van 2m bij 2m. Indien nodig wordt getrapt gewerkt en/of worden de putten uitgebreid om te allen tijde veilig te kunnen werken. Twee van de vier proefputten werden ter hoogte van de wadi's en de bufferputten van de fontein geplaatst aangezien deze de grootste verstoringgraad zullen veroorzaken. Een derde put werd langs de straatkant (Kerkstraat) geplaatst aangezien op enkele topografische kaarten hier bebouwing wordt afgebeeld. De vierde put werd ingepland ter hoogte van de bebouwing die o.a. te zien is op de Atlas der Buurtwegen. De bebouwing die op deze kaart te zien is op de oostelijke hoek van het Marktpllein ligt ter hoogte van de huidige fontein en zal dus grotendeels reeds verstoord zijn. Bovendien liggen in deze zone verschillende nutsvoorzieningen waardoor hier geen proefput ingepland kan worden.

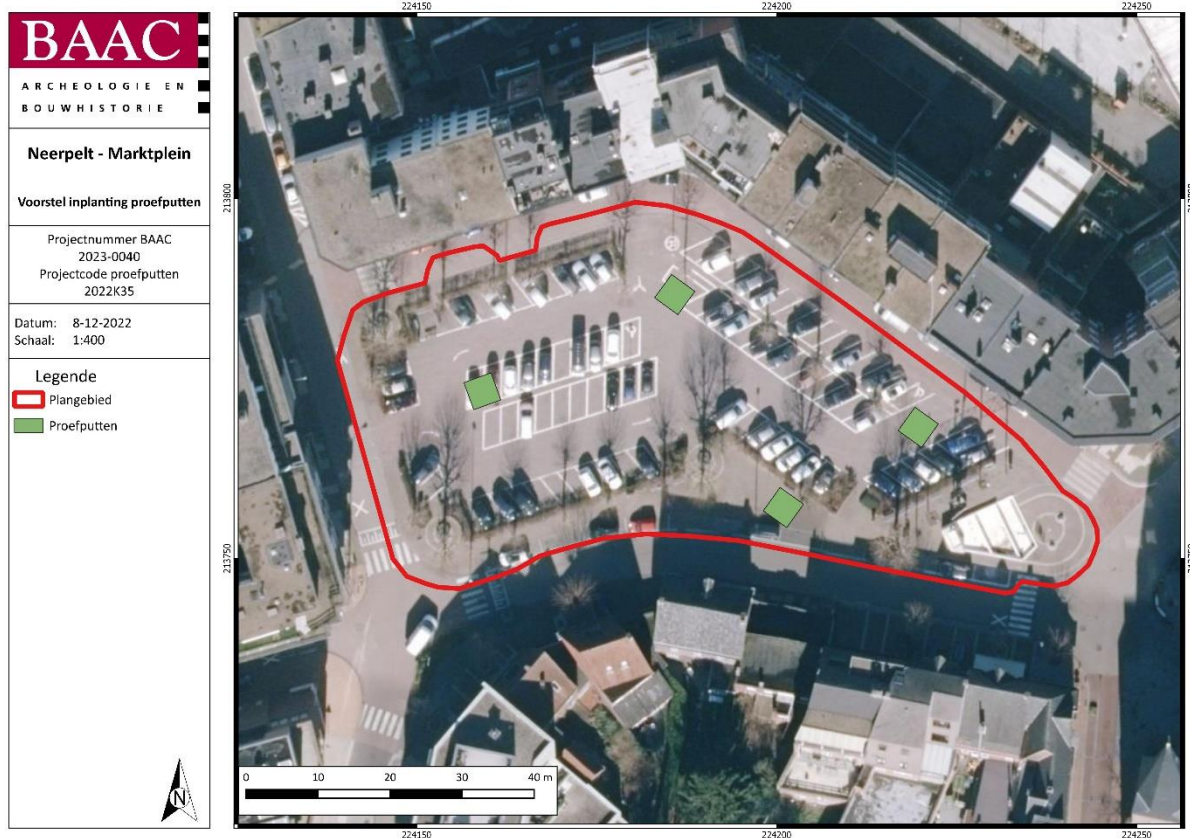
Uit het bureauonderzoek blijkt dat er mogelijk een intacte paleobodem aanwezig kan zijn op het terrein waarin in situ steentijd artefactensites aanwezig kunnen zijn. Tijdens het aanleggen van de proefputten wordt dan ook bijkomende aandacht gegeven aan de bodemopbouw. Indien een paleobodem wordt aangetroffen, wordt bijkomend gezocht naar steentijd artefacten terwijl er laagsgewijs verdiept wordt. Indien er een steentijd artefactensite aanwezig is, wordt niet dieper gegraven en wordt deze in situ bewaard totdat er bijkomende archeologische boringen gezet kunnen worden om de site af te bakenen

⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020.

⁸ CLAESSENS 2022

en de site opgegraven kan worden. De proefputten worden uitgegraven met een graafmachine met een tandeloze bak. De uitvoerders van het proefputtenonderzoek dienen niet te beschikken over bijkomende specifieke competenties ten opzichte van deze opgenomen in de Code van Goede Praktijk.

Omwille van de aanwezigheid van nutsleidingen en de mogelijk locatie van historische bebouwing dienen de putten exact uitgezet te worden.”⁹

Plan 3: Inplanting proefputten op orthofoto (digitaal; 1:1; 08.12.2022)

2.1.4 Organisatie van het vooronderzoek

Het onderzoek werd uitgevoerd op 6 december 2022 onder leiding van erkende archeoloog Michiel Steenhoudt. Hij werd hierbij bijgestaan door archeologen Mathias Hermans en Ben Van Genechten. Er werden vier werkputten aangelegd voor een totale oppervlakte van 67 m².

De proefputten werden aangelegd met behulp van een kraan van 21 ton met een gladde graafbak van 1,80 m. Van alle werkputten werden overzichtsfoto's gemaakt. De proefsleuven en sporen werden ingetekend door middel van een GPS van het type Geomax Zenith 25 PRO en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen. Indien een spoor zich tegen de putwand bevond, werd het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Sporen-, foto- en vondstenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend van een GIS-omgeving werden de verzamelde data verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

⁹ CLAESSENS 2022

Figuur 1: Foto's van het terrein tijdens het onderzoek

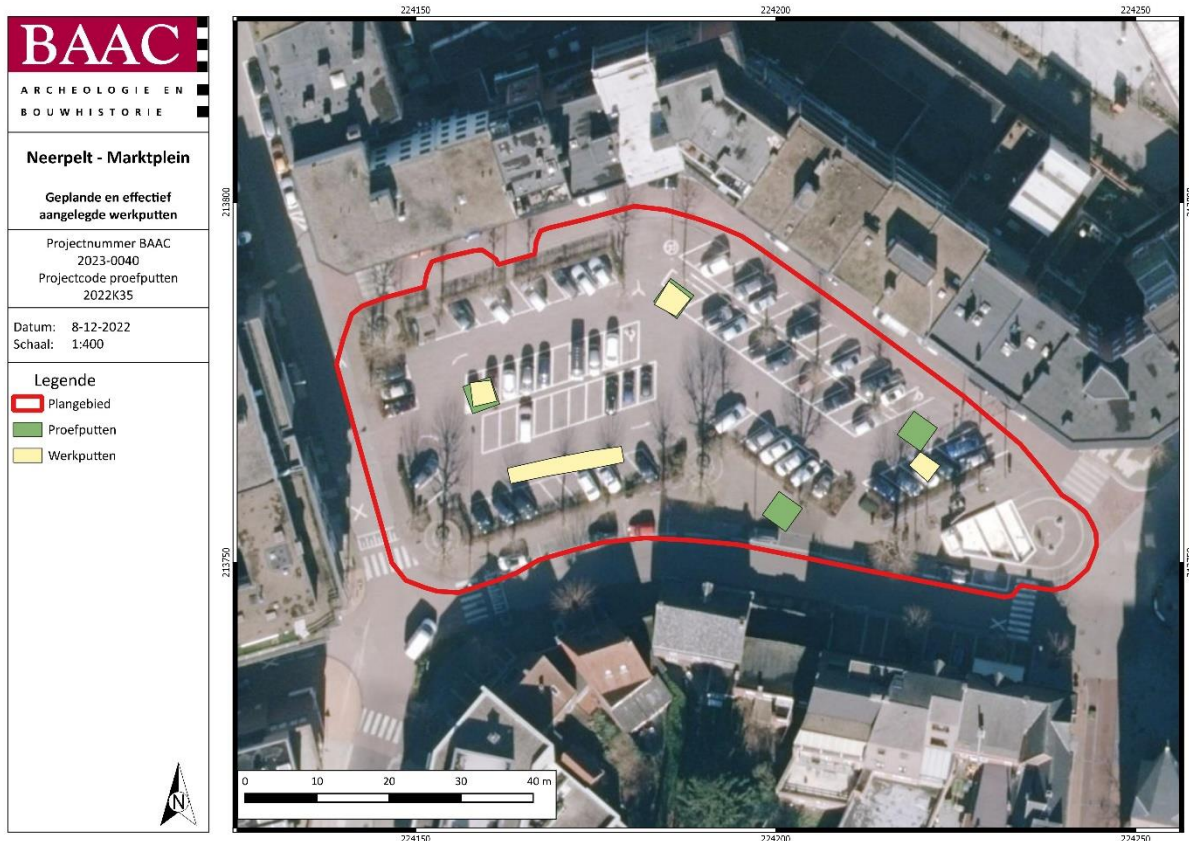
2.1.5 Afwijkingen

Afwijkingen t.a.v. de CGP

Het onderzoek werd uitgevoerd volledig conform de Code van Goede Praktijk.

Afwijkingen t.a.v. de specifieke methodologie

In regel werd het onderzoek uitgevoerd zoals voorgesteld in de specifieke methodologie. Omwille van de aanwezigheid van geparkeerde voertuigen binnen het plangebied werden twee werkputten op een andere locatie aangelegd. Tevens werd één werkput als proefsleuf aangelegd. Dit om een beter zicht op de aan- of afwezigheid van archeologische interessante sporen te verkrijgen.

Plan 4: Plangebied met aanduiding geplande proefputten (groen) en effectief aangelegde werkputten (geel) (digitaal; 1:1; 08.12.2022)

2.1.6 Inbreng specialisten en externe wetenschappelijke begeleiding

Er werd geen beroep gedaan op externe specialisten.

2.2 Assessment

2.2.1 Landschappelijke en aardkundige situering

Ook voor dit luik wordt verwezen naar de resultaten van het bureauonderzoek (ID23744)¹⁰:

“Het projectgebied is gelegen op het Marktpllein van de gemeente Neerpelt. Deze gemeente behoort tot de archeoregio van de Kempen en meer specifiek het Kempens plateau. Deze regio wordt gekenmerkt door een vlakke tot golvende topografie die versneden wordt door valleien. Het bestaat uit een quartair rivierrass van de Maas (grintgronden) die bedekt zijn met holocene stuifzanden, en lokaal uitgestrekte landduinen. De randen van het plateau worden versneden door valleien met natte alluviale bodems. Neerpelt behoort verder ook tot het Maasbekken. De belangrijkste waterloop van dit bekken is de Dommel, waarlangs het projectgebied is gelegen.

Het geologisch substraat van het onderzoeksgebied is opgebouwd uit afzettingen uit de Formatie van Mol (codering MI) De Formatie van Mol vormde zich tijdens het plioceen (5,4 ma – 1,77 ma) en ligt binnen het projectgebied op een diepte tussen -15,52 m en -15,97m (volgens de diktekaart quartair).

Volgens de tertiairgeologische kaart is het voornaamste lithografische kenmerk van de Formatie van Mol het voorkomen van wit grof kwartszand met lignietlagen.

De quartairgeologische kaart duidt het onderzoeksgebied aan met code 39. Deze code staat voor een eolische afzetting van het weichseliaan (laat-pleistoceen: 0,126-0,0117 Ma) en/of het Saaliaan (Midden-Pleistoceen: 0,465-0,126 Ma), met daaronder hellingsafzettingen van het quartair. Onder deze hellingsafzettingen liggen fluviatiele afzettingen die bestaan uit herwerkte Maas- en Rijnsediment van het Laat-Pleistoceen (0,126-0,0117 Ma) en het midden-pleistoceen (0,465-0,126 Ma). Hieronder liggen fluviatiele afzettingen (Rijnsedimenten) van het baveliaan (1,07-0,85 Ma). In de meest zuidelijke hoek van het projectgebied kan één extra afzettingslaag voorkomen (code 39a), namelijk fluviatiele afzettingen (organochemisch en perimariën inclus) van het Holoceen (vanaf 0,0117 Ma) en mogelijk tardiglaciaal (laat-weichseliaan: 14.650-11.650 jaar geleden) boven op de pleistocene sequentie.

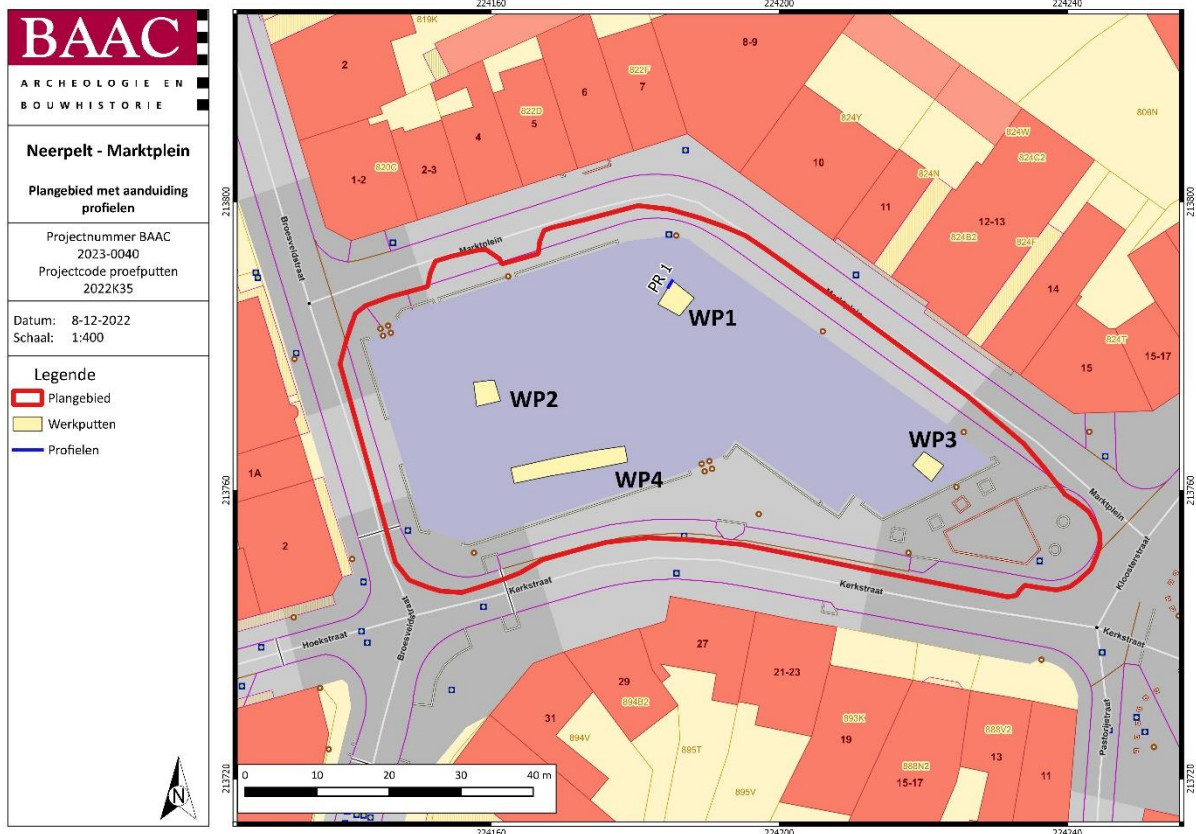
De bodemkaart toont dat het gebied in een OB zone is gelegen, aangezien dit in een bebouwde en dus niet gekarteerde zone ligt. Ten zuiden van het projectgebied is een zone met t-Sec3-gronden gelegen. Dit is een natte lemige zandbodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont waarbij op geringe of matige diepte (20-125 cm) een grintsubstraat begint. Verder bevat dit bodemtype een dikke humeuze bovengrond (40- 60 cm). Het is een sterk hydromorfe, gedegradeerde grijsbruine podzolachtige bodem. Ten westen van het projectgebied ligt een Zeg3-bodemserie. Dit is een natte zandbodem met een duidelijke ijzer en/of humus B horizont en een dikke humeuze bovengrond (40-60 cm). Deze bodem is een sterk hydromorfe humus-ijzerpodzol. Ten noordoosten van het projectgebied is een Zdg3-bodemserie gesitueerd, namelijk een matig natte zandbodem met een duidelijke humus en/of ijzer B horizont en een dikke humeuze bovengrond. Dit is een hydromorfe podzol met een humus(ijzer) B horizont. Ten noorden van het projectgebied liggen t-Zcfgronden, wat een matig droge zandbodem is met een weinig duidelijke humus en/of ijzer B horizont en een grintsubstraat dat begint op een geringe of matige diepte (20-125 cm). De vier bovenstaande bodemtypes zijn allemaal podzol of podzolachtige bodems. Een podzolbodem verhoogt de bewaringskans voor in situ artefactensites. Ten noordwesten van het projectgebied ligt een Zcm-bodemserie wat matig droge zandgronden omvat met een diepe (> 60 cm) antropogene humus A horizont. Dit is een zwak hydromorfe plaggenbodem, wat de bewaringskans voor sporensites verhoogt. Hieronder kan een podzol aanwezig zijn, wat gelet op de aanwezigheid van bijvoorbeeld Zdg3 bodems zeer waarschijnlijk is: De A-horizont bovenop de podzol is hierbij namelijk niet dik genoeg (40-60 cm) om een Zdm-bodem te zijn. Ten zuidwesten ligt een

¹⁰ CLAESSENS 2022

v-Sem-bodemserie. Dit is een natte lemige zandbodem met een diepe antropogene humus A horizont en een veensubstraat beginnend op een geringe of matige diepte (20-125 cm). Ook dit is een plaggenbodem, maar wel sterk hydromorf. Ook hier kan eventueel een onderliggende podzol aanwezig zijn.”¹¹

2.2.2 Interpretatie referentieprofielen

Ter hoogte van het plangebied bevindt zich een afgetopte zeer natte zandbodem, waarbij het moedermateriaal is afgedekt door een aantal recente antropogene lagen. Nergens binnen het plangebied konden nog restanten van een B-horizont waargenomen worden (A-C profiel).

Figuur 2: Profiel 1 in werkput 1.

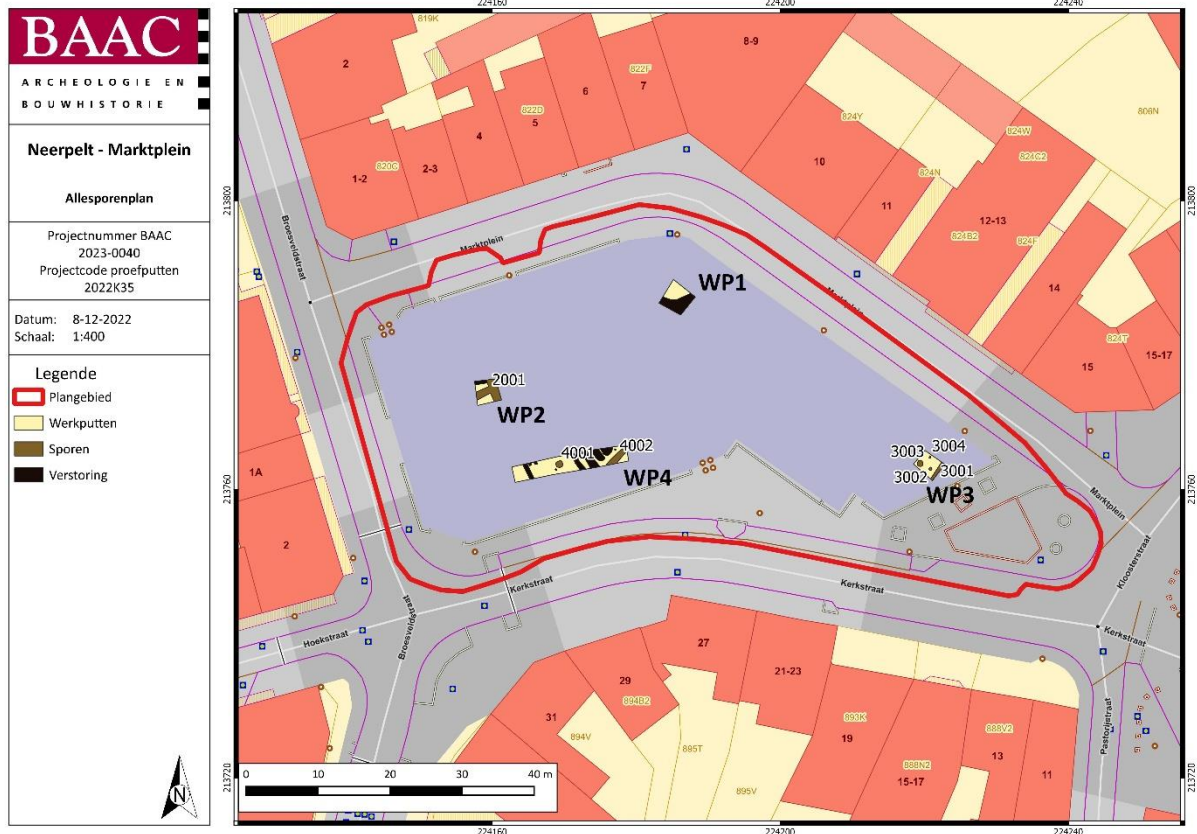
2.2.3 Sporen en structuren

Manifestatie archeologische site aan huidig oppervlak

Er werden geen sporen, structuren of archeologische ensembles aangetroffen aan het oppervlak van het onderzoeksterrein.

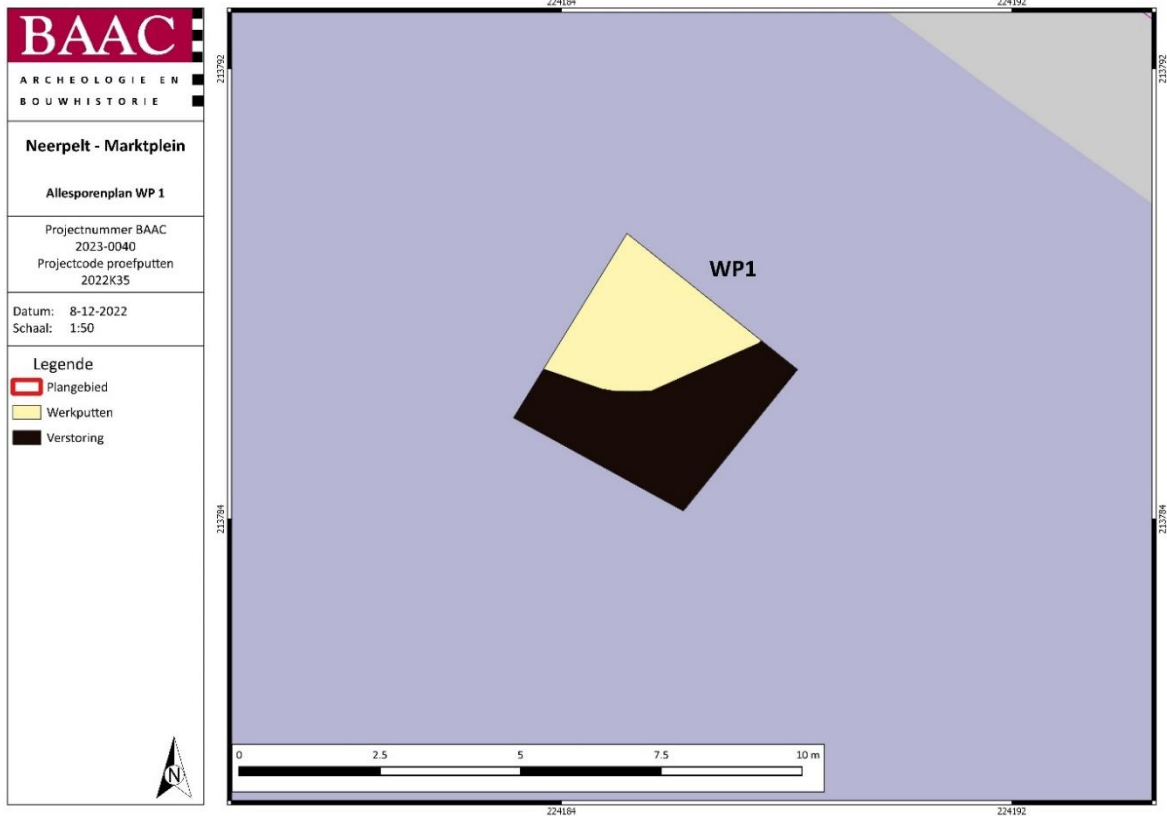
Stratigrafie van de site

Het bodemarchief omvatte slechts één archeologisch relevant niveau. Dit bevond zich tussen + 39,30 m TAW en + 39,55 m TAW (ca. 130 cm onder het maaiveld). Op het DHM is zichtbaar dat het Marktplaats ietwat hoger ligt t.o.v. de omliggende straten (Plan 10 en Plan 11).

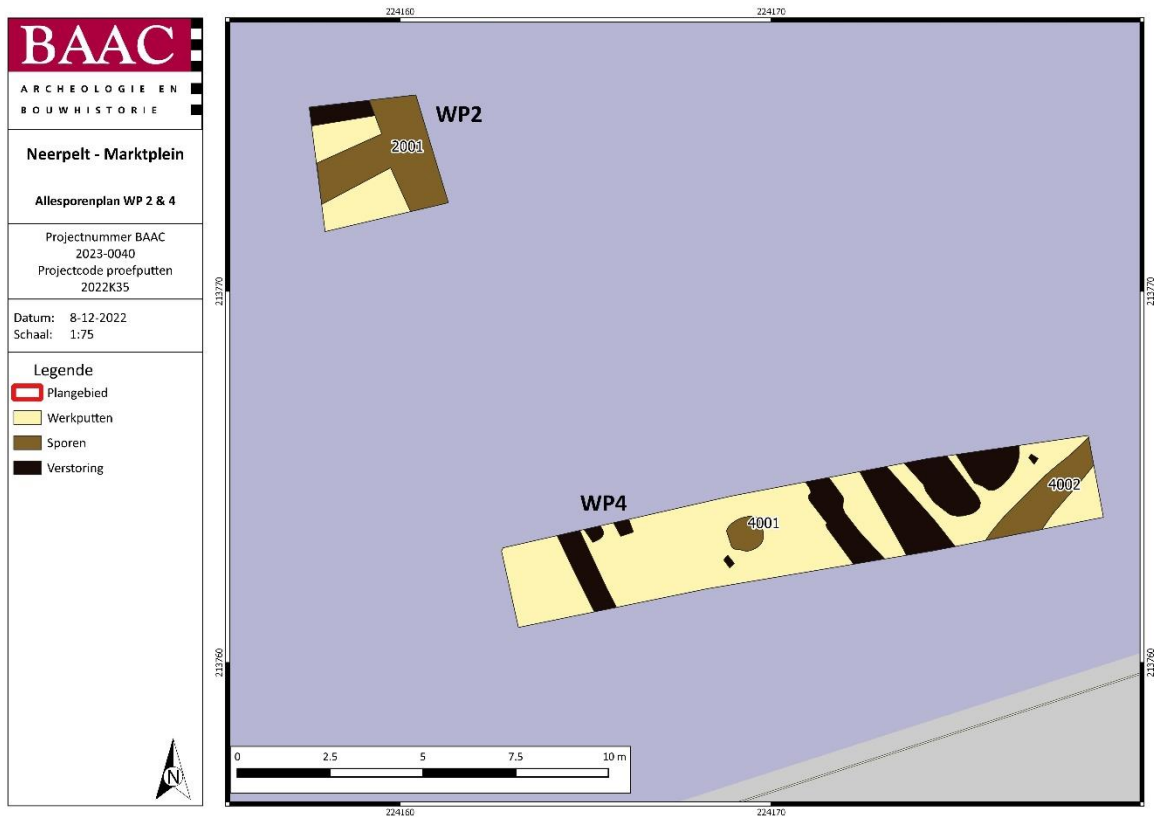
Weergave onderzoek: kaarten¹²

Plan 6: Algemeen sporenplan van het onderzoek (digitaal; 1:1; 08.12.2022).

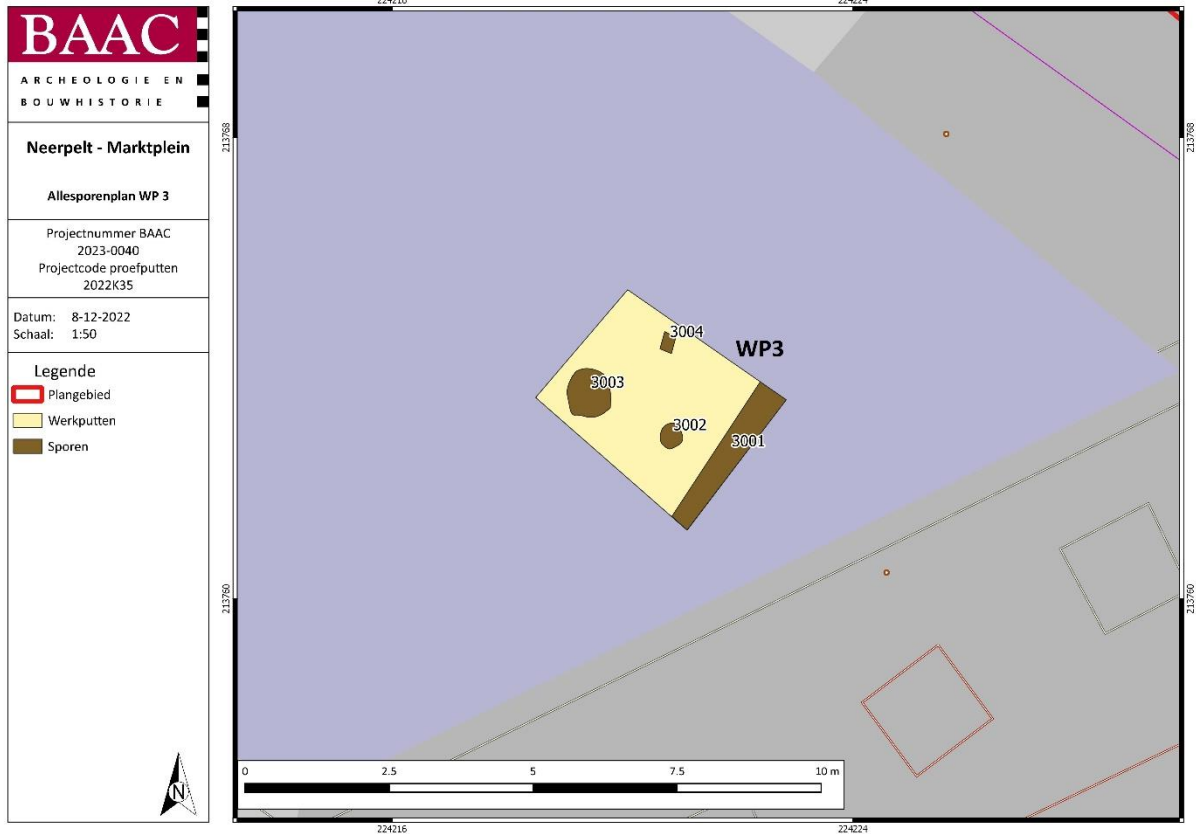
¹² Plannen op meer gedetailleerde schaal opgenomen in de bijlagen.

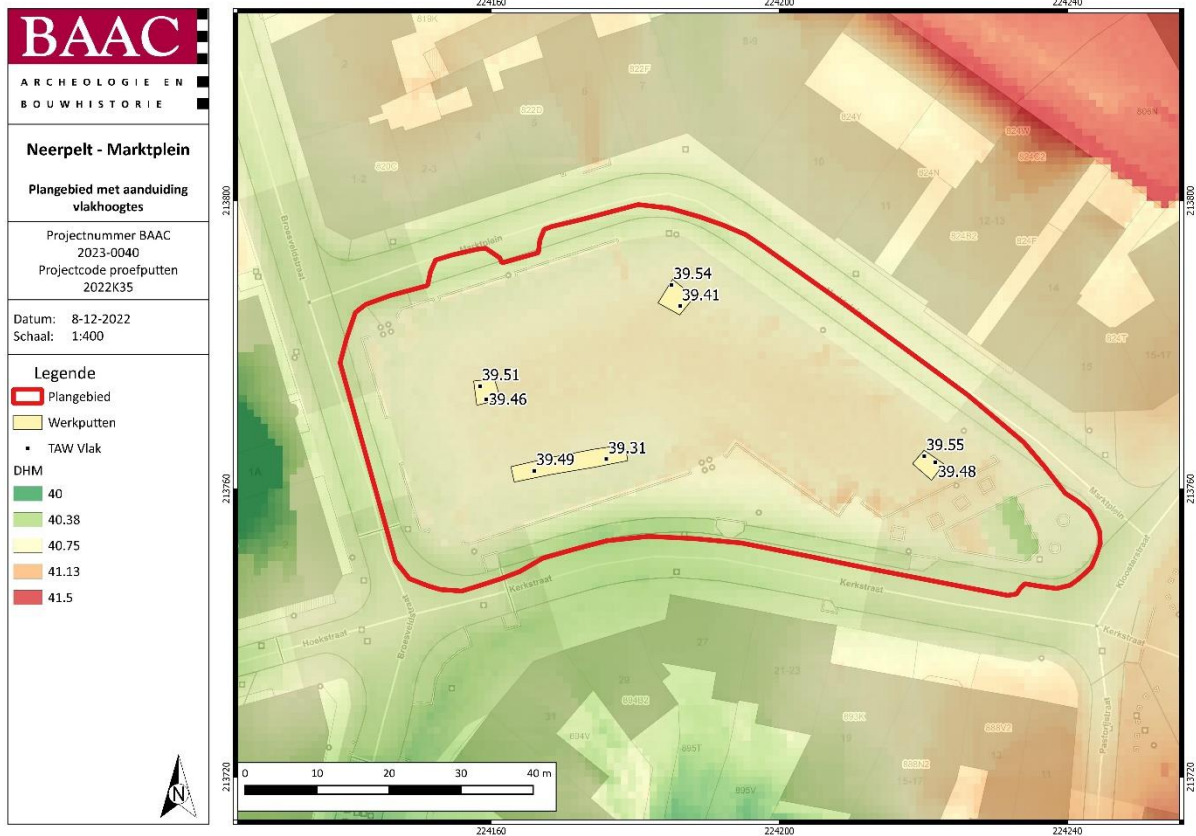
Plan 7: Sporenplan WP1 (digitaal; 1:1; 08.12.2022)

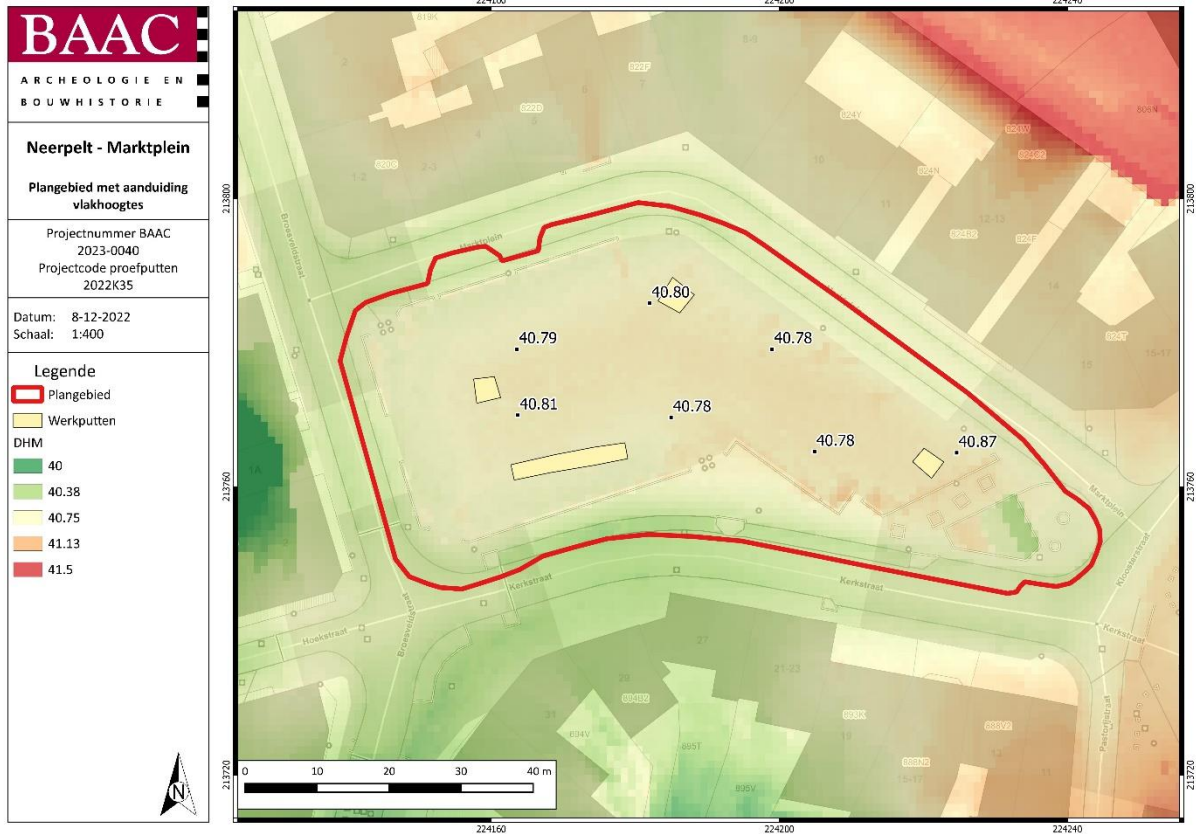
Plan 8: Sporenplan WP2 en WP4 (digitaal; 1:1; 08.12.2022)

Plan 9: Sporenplan WP3 (digitaal; 1:1; 08.12.2022)

Plan 10: Weergave van de vlakhoogtes (digitaal; 1:1; 08.12.2022)

Plan 11: Weergave maaiveldhoogtes (digitaal; 1:1; 08.12.2022)

Beschrijving sporenbestand

Tijdens het onderzoek zijn in totaal zeven sporen geregistreerd. Het betreft één muurfundering of uitbraakspoor (2001), twee kuilen (3003, 4001), twee paalkuilen (3002, 3004), een greppel (4002) en een spoor dat als laag dient geïnterpreteerd te worden (3001). De sporen zullen hieronder per werkput beschreven worden.

Tabel 1: Spoortypes en aantallen

SPOORTYPE	AANTAL
FUNDERING/UITBRAAKSPOOR	1
KUIL	2
PAALKUIL	2
GREPPEL	1
LAAG	1

Werkput 1

Binnen werkput 1 werd enkel een - recente - verstoring waargenomen. In het noordwesten van deze werkput werd een profiel opgeschoond en geregistreerd (PR 1; 2.2.2).

Figuur 3: Overzichtsfoto werkput 1.

Werkput 2

In werkput 2 werd een spoor (2001) blootgelegd dat aanvankelijk als uitbraakspoor geïnterpreteerd werd. De vulling bevatte een mengsel van kalkmortel en baksteenpuin. Uit de coupe bleek dat het een relatief diepe bewaring (ca. 70-80 cm onder het aangelegde vlak; Figuur 5) kende. De diepe bewaring in combinatie met het feit dat het een zeer natte zandbodem betreft, maakt dat het hier allicht een puinfundering van een muur betrof. Het spoor dient zeer waarschijnlijk gekoppeld te worden aan de bebouwing die op de Atlas der Buurtwegen wordt weergegeven (2.3.2).

Figuur 4: Overzichtsfoto werkput 2.

Figuur 5: Coupe spoor 2001.

Werkput 3

Ter hoogte van werkput 3 werden vier sporen geregistreerd. Spoor 3001 was eigenlijk niet meer dan de bovenliggende antropogene laag die plaatselijk in het zuidoosten van de werkput wat dieper reikte.

Spoor 3002 beschikte over een donkergrijze homogene vulling en kende een min of meer ronde aflijning. Het spoor werd gecoupeerd maar kende een ondiepe bewaring (< 5 cm). Er werd geen vondstmateriaal in de vulling aangetroffen.

Spoor 3003 beschikte eveneens over een donkergrijze homogene vulling en een min of meer ronde aflijning. Visueel werd geen dateerbaar vondstmateriaal waargenomen.

Spoor 3004 betrof in het vlak een vierkant tot rechthoekige spoor met een donkergrijze gevlekte vulling. Het spoor werd gecoupeerd en kende een zeer ondiepe bewaring. Mogelijk betrof het net zoals spoor 3001 de onderkant van de bovenliggende laag.

Figuur 6: Overzichtsfoto werkput 3.

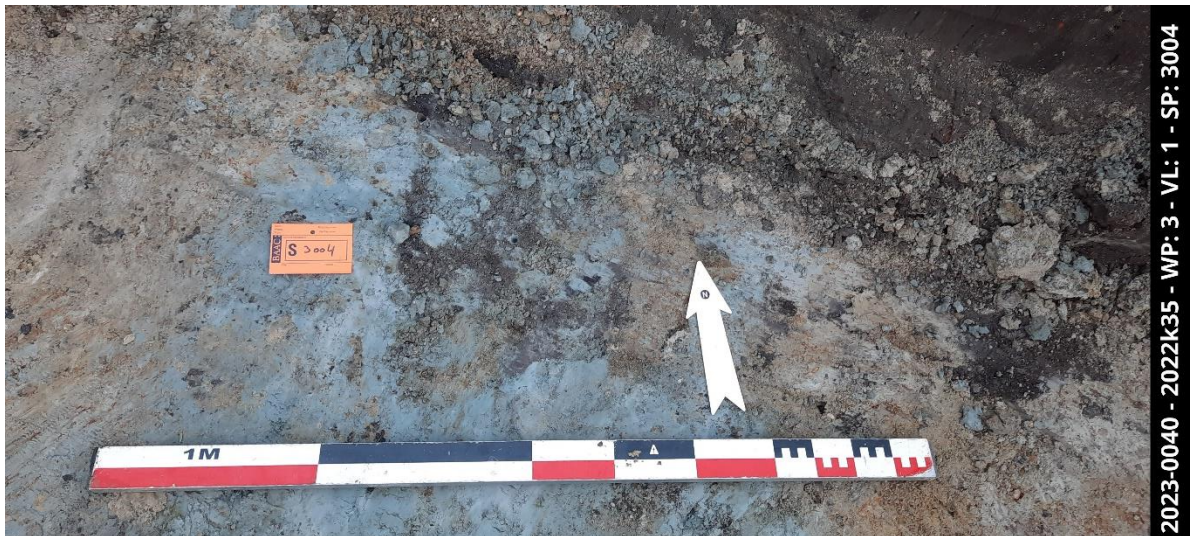
Figuur 7: Spoor 3001.

Figuur 8: Spoor 3002.

Figuur 9: Spoor 3003.

Figuur 10: Spoer 3004.

Figuur 11: Coupe spoer 3002.

Figuur 12: Coupe spoer 3004.

Werkput 4

Werkput 4 kende veel verstoring. Twee sporen werden geregistreerd en gecoupeerd. Het betrof enerzijds een kuil (4001) met een ronde aflijning en anderzijds een greppel (4002). Beide sporen beschikten over een donkergrijs homogene vulling. Geen van beide sporen bevatte enig dateerbaar materiaal.

2023-0040 - 2022k35 - WP: 4 - VL: 1

Figuur 13: Overzichtsfoto werkput 4.

Figuur 14: Foto spoor 4001.

Figuur 15: Foto coupe spoor 4001.

Figuur 16: Foto coupe spoor 4002.

2.2.4 Vondsten

Tijdens het onderzoek werden geen vondsten gedaan.

2.2.5 Stalen

Er werden geen grondstalen genomen voor verdere analyse ten behoeve van absolute dateringen (14C, OSL), micromorfologisch onderzoek, textuuranalyse of palynologisch onderzoek. Het aanwenden van deze technieken valt niet binnen de doelstelling van dit vooronderzoek.

2.2.6 Bewaring en deponering

Tijdens het onderzoek werden geen vondsten aangetroffen.

2.3 Synthese onderzoeksresultaten

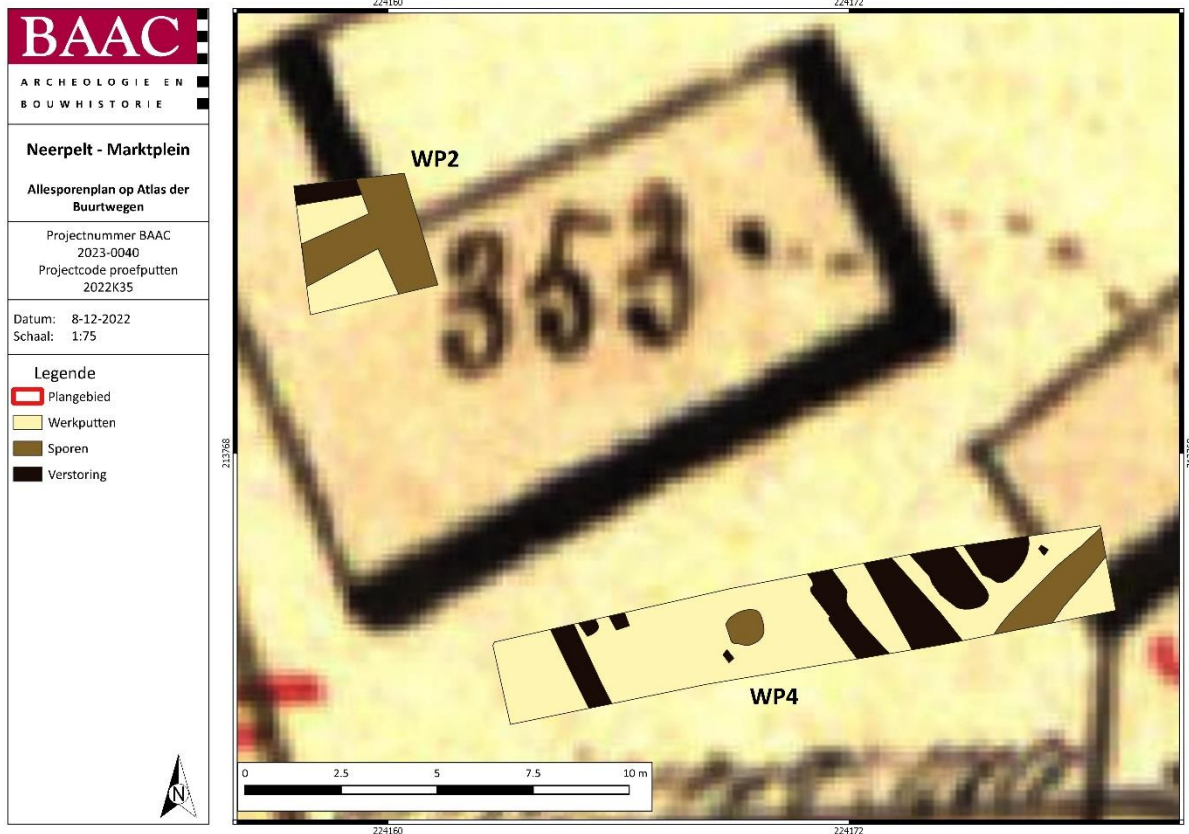
2.3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Tijdens het proefputtenonderzoek werden verspreid over het plangebied vier werkputten aangelegd. Hierin werd slechts één relevant archeologisch niveau waargenomen, dat zich gemiddeld ca. 130 cm onder het maaiveld situeerde.

Op basis van hun vulling en aflijning lijken de aangetroffen sporen een relatief recente oorsprong te kennen. Eén blootgelegd uitbraakspoor/muurfundering dient zeer waarschijnlijk aan laat 18de-eeuwse / 19de-eeuwse bebouwing gekoppeld te worden. Tijdens het onderzoek werd geen vondstmateriaal aangetroffen.

2.3.2 Confrontatie met resultaten eerder vooronderzoek

Op basis van het bureauonderzoek werd in het westelijke deel van het marktplein laat 18de-eeuwse / 19de-eeuwse bebouwing verwacht. Tijdens het proefputtenonderzoek werd één muurfundering/uitbraakspoor blootgelegd. Dit spoor kan met quasi zekerheid gekoppeld worden aan de bebouwing die op zowel de Ferrariskaart als Atlas der Buurtwegen wordt weergegeven (Plan 12). Ook de overige sporen en verstoringen kunnen mogelijk aan deze bebouwing gekoppeld worden. Opvallend is dat één lineair spoor (greppel; 4002) in het verlengde van een muur lag.

Plan 12: Werkputten 2 en 4 weergegeven op de Atlas der Buurtwegen (digitaal; 1:1; 08.12.2022)

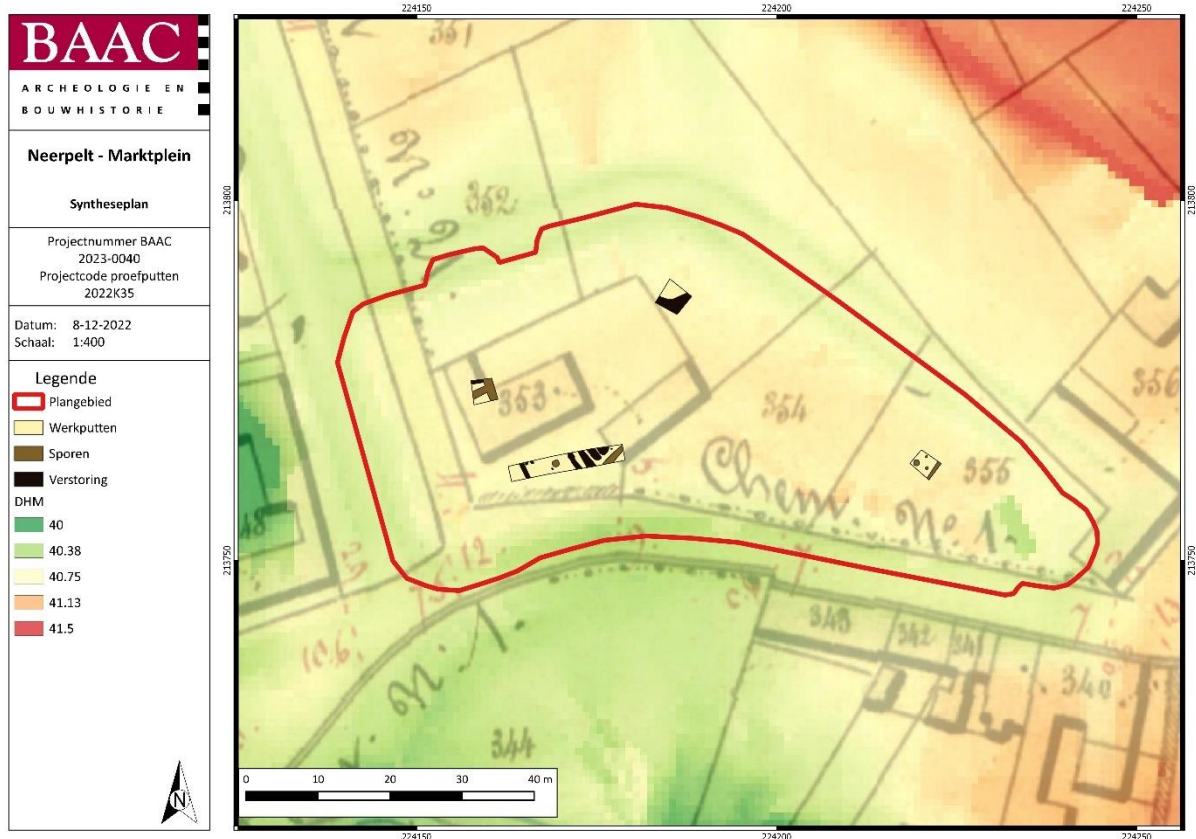
2.3.3 Verwachting archeologisch erfgoed

Tijdens het onderzoek werd één relevant archeologisch niveau waargenomen, dat zich op meer dan 1 m onder het maaiveld situeerde. De blootgelegde sporen lijken van relatief recente oorsprong. Eén uitbraakspoor/funderingsmuur kan allicht aan de laat 18de-eeuwse/19de-eeuwse bebouwing gekoppeld worden. Tijdens het onderzoek werden geen vondsten gedaan.

Binnen de waargenomen profielen bestond de bodem uit recente lagen die direct op de moederbodem rustten. Mogelijk kan dit gegeven deels gekoppeld worden aan de verhoging van het Marktplaats op het DHM (Plan 13). Omwille van de aanwezigheid van A-C profielen binnen het plangebied wordt de kans op de aanwezigheid van in situ steentijdartefacten als zeer klein tot onbestaande ingeschat.

De impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de aanwezige archeologische resten is gering. Voor het overgrote deel van het vergunningsgebied moet rekening gehouden worden met een verstoringdiepte tussen 50 cm en 1 m (1.2.2).

2.3.4 Synthesepan

Plan 13: Synthesepan (digitaal; 1:1; 08.12.2022)

2.3.5 Onderzoeksvragen: antwoorden

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?

Er werd slechts één relevant archeologisch niveau aangetroffen. Dit niveau situeerde zich gemiddeld ca. 130 cm onder het maaiveld.

- Zijn er nog intacte, al dan niet begraven (paleo)bodems aanwezig?

Binnen de waargenomen profielen bestond de bodem uit recente lagen die direct op de moederbodem rustten. Er werden binnen het plangebied enkel A-C profielen waargenomen.

- In hoeverre is de bodemopbouw – zoals weergegeven op de bodemkaart – recent verstoord?

Binnen het plangebied werden enkel A-C profielen waargenomen. Ook in het aangelegde vlak werden verschillende verstoringen waargenomen. Deze zijn mogelijk afkomstig van de gesloopte laat 18de-eeuwse / 19de-eeuwse bebouwing.

- Zijn er archeologische sporen en/of vondstconcentraties aanwezig binnen de grenzen van het vergunningsgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en tijd?

Tijdens het onderzoek werden enkele paalkuilen, kuilen, een greppel en een uitbraakspoor of muurfundering blootgelegd. Op basis van hun vulling en aflijning worden de sporen als relatief recent gedateerd. Er werd tijdens het onderzoek geen vondstmateriaal aangetroffen.

- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?

De sporen beschikten over een slechte tot matige bewaring. In het oosten lijken veel sporen afgetopt door de bovenliggende – zeer – recente antropogene lagen. Naar het westen toe lijken de sporen een iets betere bewaring te kennen.

- Wat is de aard en datering van de aanwezige archeologische waarden?

Tijdens het onderzoek werden enkele paalkuilen, kuilen, een greppel en een uitbraakspoor of muurfundering blootgelegd. Op basis van hun vulling en aflijning worden de sporen als relatief recent gedateerd. Er werd tijdens het onderzoek geen vondstmateriaal aangetroffen.

- Is verder archeologisch onderzoek nodig? Zo ja, welke zones komen in aanmerking voor vervolgonderzoek?

Op basis van de resultaten van het proefputtenonderzoek wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd.

2.4 Besluit

2.4.1 Potentieel op kennisvermeerdering

De tijdens het onderzoek blootgelegde sporen lijken relatief recent te zijn en te relateren aan de bebouwing die wordt weergegeven op het historisch kaartmateriaal. Om deze reden wordt het potentieel op kennisvermeerdering laag ingeschat.

2.4.2 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek is er voldoende informatie over de afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden en wordt zeer laag ingeschat. Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek¹³ is verder onderzoek niet aangewezen.

¹³ ONROEREND ERFGOED VLAANDEREN 2020 fig.3

3 Samenvatting

Voorliggende nota omvat de uitgestelde uitvoer van de maatregelen opgelegd na eerder archeologisch vooronderzoek. Dit werd gerapporteerd in de archeologienota *“Archeologienota De heraanleg van het Marktpllein en de wegenis te Neerpelt”* (ID23744)¹⁴.

Tijdens het proefputtenonderzoek werden verspreid over het terrein vier werkputten aangelegd. Hierin werd slechts één relevant archeologisch niveau waargenomen. Dit niveau situeerde zich gemiddeld ca. 130 cm onder het maaiveld.

Tijdens het onderzoek werden enkele paalkuilen, kuilen, een greppel en een uitbraakspoor of muurfundering blootgelegd. Op basis van hun vulling en aflijning werden de sporen als relatief recent gedateerd. De waargenomen sporen en verstoringen kunnen vermoedelijk gekoppeld worden aan de thans verdwenen laat 18de-eeuwse / 19de-eeuwse bebouwing. Er werd tijdens het onderzoek geen vondstmateriaal aangetroffen. Het potentieel op kennisvermeerdering wordt zeer laag ingeschat.

Tevens is de impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de aanwezige archeologische resten zeer gering. Voor het overgrote deel van het vergunningsgebied moet rekening gehouden worden met een verstoringsdiepte tussen 50 cm en 1 m. Om deze redenen wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd.

¹⁴ CLAESSENS 2022

4 Lijsten

4.1 Figurenlijst

Figuur 1: Foto's van het terrein tijdens het onderzoek.....	8
Figuur 2: Profiel 1 in werkput 1.....	12
Figuur 3: Overzichtsfoto werkput 1.	17
Figuur 4: Overzichtsfoto werkput 2.	17
Figuur 5: Coupe spoor 2001.	18
Figuur 6: Overzichtsfoto werkput 3.	18
Figuur 7: Spoor 3001.	19
Figuur 8: Spoor 3002.	19
Figuur 9: Spoor 3003.	19
Figuur 10: Spoor 3004.	20
Figuur 11: Coupe spoor 3002.	20
Figuur 12: Coupe spoor 3004.	20
Figuur 13: Overzichtsfoto werkput 4.	21
Figuur 14: Foto spoor 4001.	22
Figuur 15: Foto coupe spoor 4001.	22
Figuur 16: Foto coupe spoor 4002.	22

4.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 08.12.2022)	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 08.12.2022)	2
Plan 3: Inplanting proefputten op orthofoto (digitaal; 1:1; 08.12.2022).....	7
Plan 4: Plangebied met aanduiding geplande proefputten (groen) en effectief aangelegde werkputten (geel) (digitaal; 1:1; 08.12.2022)	9
Plan 5: Overzichtskaart van de profielregistraties (digitaal; 1:1; 08.12.2022)	11
Plan 6: Algemeen sporenplan van het onderzoek (digitaal; 1:1; 08.12.2022).	13
Plan 7: Sporenplan WP1 (digitaal; 1:1; 08.12.2022)	14
Plan 8: Sporenplan WP2 en WP4 (digitaal; 1:1; 08.12.2022)	14
Plan 9: Sporenplan WP3 (digitaal; 1:1; 08.12.2022)	15
Plan 10: Weergave van de vlakhoogtes (digitaal; 1:1; 08.12.2022)	15
Plan 11: Weergave maaiveldhoogtes (digitaal; 1:1; 08.12.2022)	16
Plan 12: Werkputten 2 en 4 weergegeven op de Atlas der Buurtwegen (digitaal; 1:1; 08.12.2022)	24
Plan 13: Synthesepan (digitaal; 1:1; 08.12.2022).....	25

4.3 Tabellenlijst

Tabel 1: Spoortypes en aantallen.....	16
---------------------------------------	----

5 Bibliografie

AGIV, 2022a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Bodemerosiekaart. Available at: <https://www.geopunt.be/>.

AGIV, 2022b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootschalig Referentiebestand (GRB). Available at: <https://www.geopunt.be/>.

AGIV, 2022c. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.

CLAESSENS, S., 2022. *Archeologienota: De heraanleg van het Marktplaats en de wegen te Neerpelt*,

6 Bijlagen

6.1 Sporenlijst

6.2 Fotolijst